

STATKRAFT ENERGI AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 OSLO

Vår dato: 03.02.2025

Vår ref.: 202420449-9 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVE gir tillatelse til midlertidig fravik fra manøvreringsreglementet for Ståvatn og Kjelavatn i Vinje og Ullensvang kommuner

Vi viser til søknad av 18.11.2024 fra Statkraft Energi AS om tillatelse til midlertidig fravik fra manøvreringsreglementet for Ståvatn og Kjelavatn i Tokke- Vinjevassdraget.

Om søknaden

NVE har mottatt søknad om tillatelse til å fravike vilkår om å holde vannstanden i Ståvatn stabilt ved LRV, samt fravike slipp av minstevannføring på 300 l/s i Kjelavassdraget i perioden 24. februar – 28. april 2025. Ståvatn og Kjelavatn er regulert gjennom manøvreringsreglement fastsatt i kgl.res. av 17.06.2022 for Tokke- Vinjevassdraget.

Begrunnelsen for fraviket fra manøvreringsreglementet er utbedring av en tappeluken i Kjelavatn. I forbindelse med regulering av Kjelavatn er det etablert totalt fem vassdragsanlegg: Kjela hoveddam, Kjela sperredam, to overløpstorskler og en senkningstunnel med tappeluken. Alle vassdragsanleggene er plassert i konsekvensklasse 4, stadfestet i brev fra NVE datert 21. august 2014. Anleggene er revurdert, og det er avdekket avvik ved anleggene. I NVEs vedtak om godkjenning av revurderingene datert 19.02.2019, pålegges Statkraft å utbedre Kjela hoveddam, Kjela sperredam og Kjela tappeluken. Utbedring av vassdragsanleggene startet opp i 2022 og er under utførelse, lignende utbedringer har blitt iverksatt i 2023 og 2024.

Utbedringen av Kjela tappeluken innebærer etablering av to nye tappeluker i serie, plassert i en ny tunnel med utløp i Vesle Kjelavatn. Denne tunnelen kobles til den eksisterende tappetunnelen. For å sikre trygg sammenkobling må vannveien tømmes før arbeidet kan utføres. Tiltakene krever at Kjelavatn senkes til LRV og at det settes stengsel i tunnelens innløp. I ombygingsperioden vil det ikke være mulig å tappe minstevannføring fra magasinet. Stengsel i innløpet til tappetunnelen er designet med arrangement for forbiledning av vann også ved stengt stengsel, men Statkraft kan ikke garantere for kapasiteten til arrangementet. Vannet som slippes gjennom stengselet, må håndteres gjennom områder i tunnelen med pågående anleggsarbeider.

Med begrensede tappemuligheter ut av Kjelavatn i ombygingsperioden er man nødt til å magasinere tilsig i Ståvatn og dermed fravike vilkåret om at Ståvatn holdes ved LRV i perioden 1. februar og til etter påske.

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE har vært i kontakt med lokale myndigheter for å få deres syn på saken, og den har ligget åpen for innspill på sakens nettside. NVE mener at saken er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Vinje kommune uttaler i brev av 10.01.2025:

Vinje kommune rår til at NVE godkjenner Statkraft sin søknad. Statkraft må ha fokus på tryggleik og istilhøve. Istilhøve må kontrollerast og Statkraft må informere om utrygg is. Det bør vurderast skilting/merking ved utrygg is.

Ullensvang kommune uttaler i brev av 27.01.2025:

Ståvatn er i eit mykje nytta friluftsområde som er lett tilgjengeleg langs E134. Det er stor trafikk vinterstid med ferdsel på og i nærleiken av Ståvatn. Området vert nytta til isfiske, skitur, kiting og andre aktivitetar.

Rådmannen ber om at Statkraft informerer kommunen når arbeidet startar, når det vert utrygg is i perioden 24.02.2025-28.04.2025. Det kan oppstå usikker is i områder langs land. Det kan redusera moglegheita for ferdsel på isen i enkelte områder rundt Ståvatn. Statkraft må informera turistar på ein god måte. Det er positivt at Statkraft skal ha ekstra tilsyn av isforholda. Ei auking av vasstanden ein periode på to månadar før snøsmeltinga vil ikkje påverka dyra i vatnet negativt. Det vert sett ut 6000 1-somrig aure årleg i Ståvatn.

Utval for samfunn, plan og næring har i møte 22.01.2025 09:00 fatta følgjande vedtak i sak 006/25:

Ullensvang kommune rår til at Noregs vassdrags- og energidirektorat godkjenner Statkraft sin søknad om løyve til å fråvike manøvreringsreglementet for Kjelavassdraget på følgjande vilkår:

- 1. Statkraft må ha auka fokus på tryggleiken og tilsyn i arbeidsperioden.*
- 2. Statkraft skal senda informasjon til Ullensvang kommune om når arbeidet startar og når det vert utrygg is i perioden 24.02.2025-28.04.2025, som kan leggest ut på nettsida.*
- 3. Ullensvang kommune oppmodar Statkraft om å kompensera Røldal fjellstyre for tapte inntekter i samband med redusert/bortfall i sal av fiskekort i perioden arbeidet går føre seg.*
- 4. Ullensvang kommune oppmodar Statkraft, dersom behov for å leige inn annet personell enn Statkrafts sine egne til å drive tilsyn og informasjon rundt usikker is om å benytte seg av fjellstyre sitt eget feltorgan-Fjelloppsynet.*

Statsforvaltaren i Vestland uttaler i brev av 08.01.2025:

Statsforvaltaren legg til grunn at naturmiljø og friluftsimteresser blir ivareteke så langt som råd, ved endra manøvrering på grunn av nødvendig rehabilitering av reguleringsanlegg i Kjelavassdraget.

Føremålet med tiltaka er å kunne gjennomføre nødvendig rehabiliteringsarbeid. Rehabilitering av vasskraftanlegg har stor samfunnsverdi, og det må akseptertast noko ulempe for allmenne interesser.

Ståvatnet ligg i eit villreinområde, og det er registrert trekkveg over vatnet. Usikker is langs land vil dermed kunne påverke villreinen negativt, og i så fall kan dette påverke dyr frå både Hardangervidda og Setesdal-Ryfylke villreinområde. Vi har ikkje god nok lokalkunnskap til å vurdere eventuelle konsekvensar for villreinen. Vi legg til grunn at aktuelle villreinnemnder blir høyrd i saka, og at villreinen blir ivareteke så langt som råd.

Usikker is skape problem for ferdsel på isen, mellom anna for turar til/frå Haukeliseter turisthytte. Tiltakshavar har planlagt utvida tilsyn av istilhøva, og vil vurdere risiko knytt til ferdselen på vatnet. Vi legg då til grunn at friluftssinteressene blir ivareteke i saka.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark uttaler i brev av 15.01.2025:

Statkraft søkte om likelydende tiltak for 2024, og NVE ga tillatelse til dette i brev av 29.2.2024 (NVE ref: 202002228-18). Statsforvalteren i Vestfold og Telemark ga uttalelse til dette i brev av 19.1.2024 (SFVT ref: 2023/13300).

Statsforvalteren legger til grunn de samme synspunktene som i 2024, samt NVEs tillatelse m/vilkår. For øvrig har vi ingen merknader til tiltaket.

Telemark fylkeskommune uttaler i brev av 15.01.2025:

Vi har ingen innspel eller merknader til høyrina.

Røldal fjellstyre uttaler i brev av 12.01.2025:

Røldal fjellstyre forvaltar Røldal Statsallmenning, som ligg i Ullensvang kommune. Fjellstyret uttaler seg difor berre om den delen av Ståvatn som ligg innanfor Ullensvang kommune, samt Ulevåvatnet.

Ferdsel

Det er bra at Statkraft skal setje i gang utvida tilsyn av isforholda, men det er endå viktigare at informasjonen om uttrygg is kjem ut til ålmenta. Haukelifjell, og Ståvatn, er eit særst tilgjengeleg område, med utallige turmoglegheit, med mange startpunkt. Ståvatnet ligg kort avstand frå store hyttefelt i Vinje/Vågslid. Ein svært liten del av dei som nyttar Ståvatnet er innom Haukelisæter. Til dømes registrerte NINA, i samband med ferdselsprosjektet så mange som 580 bilar på Haukelifjell to forskjellige påskedagar. Ut frå ordlyden i søknaden til Statkraft, verkar det som om ein innbillar seg at «mykje er gjort» om ein får informert Haukeliseter turisthytte. Dette uroar fjellstyret.

Statkraft må gjere eit grundig informasjonsarbeid, kor dei informerer alle brukarane om dette – ikkje berre det fåtalet som er innom turisthytta.

Ein må sjølvstakt velje seg kanalar kor ein får informere lokalbefolkning, hyttefolk og tilreisande turist. Skilting ved alle utfartsårer, og parkeringsplassar er eit minimum. Statkraft må sjølvstakt, som eit minimum, også informere dei same aktørane som i 2024. Informasjonen gjekk då til Haukeliseter fjellstue, Vinje kommune, Ullensvang kommune og Røldal fjellstyre.

Fjellstyret kan ikkje ha noko ansvar for at brukarane våre er informerte, ei heller for området på «vår» eigedom. Men fjellstyre vil sjølvstakt vere behjelpelege med å annonsere informasjonen gjennom våre kanalar.

Fiske

Røldal fjellstyre delar Statkraft si vurdering av at tiltaket ikkje vil ha nokon negative økologiske konsekvensar på fisk og botndyr. Fjellstyret sel fiskekort på delar av Ståvatn. Det er soleis forventa at ein, om isen vert dårleg, mistar inntekta frå fiskekortsalet. Kanskje må ein også vurdere å stengje fiskekortsalet på heile statsallmenninga, då ein av erfaring veit at ingen set seg tilstreккеleg inn i informasjonen som er tilgjengeleg gjennom våre salskanalar.

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til å fravike et manøvreringsreglement etter vannressursloven § 8 når formålet er nødvendig reparasjons- og vedlikeholdsarbeid. Tiltaket faller etter vårt syn inn under dette formålet.

Statkraft Energi AS opplyser i sin søknad at en gradvis heving av Ståvatn kan skape utrygge isforhold. Både Vinje kommune, Ullensvang kommune, Røldal fjellstyre og Statsforvalteren i Vestland uttrykker bekymring for utrygg is i forbindelse med ferdsel fra friluftsliv. Høringspartene forutsetter at Statkraft informerer brukere tydelig gjennom ulike kanaler og skilter rundt vannet. Røldal fjellstyre gjør i tillegg oppmerksom på at ikke alle brukerne av Ståvatn kommer fra Haukeliseter turisthytte og at det vil være viktig med informasjon ved andre innfallsporter i tillegg. Ullensvang kommune ber om at de blir særlig varslet ved oppstart av tiltaket og når isen er utrygg, slik at de kan legge ut dette på kommunens nettsider. NVE er enig i at sikkerhetstiltak i forbindelse med isforholdene ved Ståvatn er spesielt viktig i forbindelse med fraviket. Statkraft har selv i sin søknad foreslått avbøtende tiltak som utvidet tilsyn og skilting ved Ståvatn. Ved en ev. tillatelse må Statkraft Energi AS være spesielt årvåken knyttet til endringer av isen i Ståvatn og sikre at sikkerheten blir ivaretatt gjennom avbøtende tiltak.

Statsforvalteren i Vestland påpeker at Ståvatn er registrert som trekkroute for villrein, og at utrygg is kan påvirke villreintrekk, noe som også Statsforvalteren i Vestfold og Telemark kommenterte i deres uttalelse under høringsrunden for tiltaket i 2024 i brev av 19.01.2024 (NVE ref.: 202318602-11). Kvalitetsnormen for villrein fastslår at vandringsmulighetene for villrein i området der fraviket skal skje, er sterkt redusert på grunn av hytter med tilhørende høy ferdsel og E134. NVE utelukker ikke at det likevel kan skje villreintrekk ved Ståvatn i perioden mars-april som Statsforvalteren i Vestfold og Telemark nevner, men at sannsynligheten for at det skjer ikke er overveiende. NVE vektlegger derfor ikke dette forholdet vesentlig.

Etter Statkrafts vurdering ventes ikke reguleringen av Ståvatn og Kjelavatn å ha særlige negative konsekvenser for fisk og bunndyr. Synet deles av høringspartene og Statsforvalteren i Vestland legger til grunn at naturmiljøet blir tilstrekkelig ivaretatt så langt det lar seg gjøre. NVE er enig i at konsekvensene for fisk og bunndyr i Ståvatn og Kjelavatn er minimale når tiltaksperioden legges til våren når vannene normalt er isdekte.

En redusert vannføring i Kjelaåi vil kunne føre til redusert primærproduksjon av akvatiske dyr og plankton i perioden hvor det ikke slippes minstevannføring. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark ytret ved forrige høringsrunde at mindre vannføring kunne ha negative konsekvenser for akvatisk bunndyr, ørret og fossefall nedstrøms Kjelavatn. Statkraft forventer et resttilsig i perioden 24.01.2025 - 28.04.2025 på ca. 45 l/s, og de vil forsøke så langt det lar seg gjøre å slippe tilnærmet konsesjonspålagt vannmengde fra Kjelavatn i perioden. Statkraft skriver i søknaden at de vil forsøke å avlede så mye vann som mulig gjennom byggegropen og videre ut i Vesle Kjelavatn. I enkelte perioder vil de kunne være nødt til å stanse slipp av vann gjennom tunellen av anleggstekniske årsaker, men denne perioden vil de holde så kort som mulig. Statkraft vurderer at slipp gjennom byggegrop kombinert med lokaltilsig nedstrøms Kjelavatn i perioden er forventet å gi tilnærmet den vannføringen som er pålagt ved målepunktet i Kjelaåi, like nedstrøms Kjelavatn.

Statkraft antar at primærproduksjonen vil normalisere seg raskt etter normal vannføring gjenopptas i Kjelaåi. NVE ser på de miljømessige konsekvensene av tiltaket som akseptable, men legger til grunn at Statkraft opprettholder pålagt minstevannføring så raskt det lar seg gjøre. NVE ser det som positivt at Statkraft planlegger å gjennomføre statuskartlegging på vassdragsøkologi i etterkant av prosjektet.

Vedlikehold av vassdragsanlegg har stor samfunnsnytte, og NVE mener derfor det må kunne aksepteres noe ulempe for allmenne interesser. Det er likevel viktig at arbeidet gjennomføres med så små konsekvenser som mulig for naturmiljø og brukerinteresser. NVE legger til grunn at arbeidet utføres så effektivt som mulig og uten ugrunnede opphold. Det skal også informeres om planene lokalt og på relevante nettsider. Etter NVEs syn er de negative konsekvensene ved tiltaket innenfor rammen av det som må kunne aksepteres, gitt den betydning det har at vassdragsanlegget blir rehabilitert.

Basert på søknaden og høringsuttalelser kan ikke NVE se at det omsøkte tiltaket vil være til varig skade for noen kjente allmenne interesser eller de økologiske forholdene i vassdraget. NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og av relativt kort varighet. Det anses også som et nødvendig tiltak for å sikre forsvarlig drift av reguleringsanlegget. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Statkraft Energi AS kan fravike manøvreringsreglementet for Ståvatn og Kjelavatn om slipp av minstevannføring fra Kjelavatn og å holde Ståvatn stabilt ved LRV i perioden 24.02.2025-28.04.2025.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Perioden med fravik fra reglementet skal gjøres så kort som mulig.
- Alle vannstands-/vannføringsendringer skal skje gradvis slik at stranding av fisk minimeres eller unngås så langt det er mulig.
- Statkraft Energi AS skal informere allmenheten om fraviket gjennom skiltning og tilsyn ved tiltaksområdet.
- Berørte parter skal kontaktes direkte for å bli informert om tiltaket.
- Informasjon om tiltaket skal publiseres på relevante nettsider, som selskapets hjemmeside og sosiale medier. Det bes videre om at kommunene, fjellstyret og Haukeliseter turisthytte (DNT) kontaktes for å legge ut informasjon om tiltaket på deres nettsider.
- NVE forutsetter at Statkraft Energi AS har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Vedtaket kan påklages

Vedtaket kan klages på, se opplysninger om rett til å klage på siste side. Eventuelle klager vil bli sendt til Statkraft Energi AS til uttalelse før saken legges fram for Energidepartementet.

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Brit Torill Haugen
fagleder

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

STATKRAFT ENERGI AS

Kopimottakerliste:

STATKRAFT ENERGI AS - Hallgeir Aarbakk

VINJE KOMMUNE

Røldal fjellstyre

STATSFORVALTAREN I VESTLAND

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMAR

ULLENSVANG KOMMUNE

TELEMAR FYLKESKOMMUNE

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.